

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

І.О. Степанець

Актуалізуючи рішення II з'їзду освітян України, закріпленні у Національній доктрині розвитку освіти в Україні, зазначимо, що метою сучасної національної освітньої системи було визначено не лише орієнтацію на опанування здобувачами освіти певної суми знань, а, перш за все, розвиток їхніх особистісних пізнавальних і творчих якостей. У таке цілепокладання обов'язково включаємо набуття досвіду самостійної діяльності й особистої відповідальності за результати навчання, як ключові компетенції здобувачів освіти, що визначають її якість на шляху до набуття наукових та/або творчих мистецьких, професійних і загальних компетентностей, необхідних для діяльності за певною спеціальністю чи в певній галузі знань, як зазначається в Законі України «Про освіту» (ч.1, ст. 17).

Аналіз стану реформ освітньої сфери у сучасній українській державі вказує на певний динамізм у вирішенні головної проблеми – якість освіти. Тут ми спостерігаємо такі напрями:

1. Розробка стратегічних освітніх реформ в основі якої лежить соціально-освітянський детермінізм, що означає важливу роль освіти в розвитку українського суспільства.

2. Розширення меж і можливостей для забезпечення технологічного підходу в освіті, що відкрило нові можливості для розробки й упровадження педагогічних інновацій, в основі яких лежать науково-обґрунтовані та практично (експериментально) перевірені технології.

3. Ініціювання й моніторингові відстеження практики вдосконалення змісту освіти, зокрема педагогічної, за нормативними і вибірковими (регіональний) компонентами.

4. Удосконалення управління освітою на основі, перш за все, розширення автономності закладів вищої освіти, їх орієнтацій на розвиток, підвищення конкурентоспроможності освітніх послуг тощо.

5. Розвиток науки, наукових шкіл, що інтегрують інноваційні (раціональні, ефективні, продуктивні тощо) засоби підвищення якості освіти.

6. Удосконалення, чи подекуди й перегляд, системи неперервної освіти, напрямів та змісту підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

7. Створення умов для навчання і розвитку талановитої студентської молоді.

Зрозуміло, що цей процес далеко не завершений, потрібні подальші кроки у вдосконаленні освітнього законодавства, поліпшенні матеріально-технічної бази ЗВО, розробці ефективного науково-методичного забезпечення, покращенні кадрового складу і фінансової підтримки освіти тощо.

Узагальнивши результати наукових дискусій учасників науково-практичних конференцій, що відбулися на базі Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, проведених досліджень, можемо виокремити низку конкретних пропозицій та практичних висновків щодо розвитку сучасної педагогічної освіти, а саме:

1. Задоволення потреби у викладацьких кадрах з інноваційним мисленням шляхом удосконалення механізмів і процедур конкурсного відбору та моніторингу фахової діяльності науково-педагогічних кадрів, зокрема:

- підвищення вимог до кандидатів на посади науково-педагогічних працівників (стаж, освіта, здобутки, перспективи діяльності тощо);
- врахування досвіду та здобутків викладачів щодо інноваційного вирішення фахових завдань і проблем (рівень освіти, якість наукової та науково-методичної роботи, результативність роботи зі здобувачами освіти, якість наукових публікацій тощо);
- оцінка результатів підвищення кваліфікації (періодичність, рівень, ефективності тощо);
- врахування результатів психолого-педагогічних досліджень щодо рівня професійного вигорання викладачів;
- стимулювання творчо і результативно працюючих педагогів;

2. Посилення наукової складової в діяльності професорсько-викладацького складу ЗВО щодо управління, організації, змісту і засобів освітньої діяльності.

3. Вироблення таких академічних вимог до здобувачів освіти, які б дозволяли запобігати зниженню їх успішності, але позитивно впливали на активність і якість освітньої діяльності на основі:

- удосконалення форм, методів і засобів контролю, критеріїв оцінювання успішності здобувачів освіти з результатами системного освітнього моніторингу;
- пропонування здобувачам освіти дієвих механізмів стимулювання їх освітньої діяльності за конкретними результатами;
- перегляд взаємодії суб'єктів освітнього процесу на засадах партнерства, взаємовідповідальності і взаємозацікавленості в досягненні успіху.

4. Децентралізація вищої освіти та поглиблення автономії закладів вищої освіти.

5. Розробка й удосконалення механізмів адаптації ЗВО до нової динаміки ринку праці, нової соціокультурної ситуації, що потребує постійного оновлення спеціальних професійних компетенцій і, відповідно, нових форм і методів їх формування в освітньому процесі.

6. Виокремлення суто регіональних ЗВО, що вирізняється більшою спеціалізацією, зокрема педагогічних, і готують виключно фахівців певного профілю, поєднуючи освітню діяльність і прикладні дослідження.

Зрозуміло, що це далеко не всі завдання, що потребують вирішення, але саме їх розв'язання, на наш погляд, визначає цілеутворюючий компонент, зокрема сучасної вищої педагогічної освіти в Україні.